

Uniwersytet
Wrocławski

Zasada równości wobec prawa a wykluczenie społeczne

**Wybrane problemy
i zagadnienia**

Redakcja naukowa
Jolanta Blicharz, Maciej Błażewski,
Tadeusz Kocowski, Anna Kordik

Wrocław 2023

Zasada równości wobec prawa a wykluczenie społeczne.

Wybrane problemy i zagadnienia

Zasada równości wobec prawa a wykluczenie społeczne.

Wybrane problemy i zagadnienia

redakcja naukowa

Jolanta Blicharz

Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
ORCID: [0000-0002-4581-8629](https://orcid.org/0000-0002-4581-8629)

Maciej Błażewski

Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
ORCID: [0000-0003-2812-8199](https://orcid.org/0000-0003-2812-8199)

Tadeusz Kocowski

Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
ORCID: [0000-0002-4086-8803](https://orcid.org/0000-0002-4086-8803)

Anna Kordik

Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
ORCID: [0000-0001-8784-668X](https://orcid.org/0000-0001-8784-668X)

Wrocław 2023

Kolegium Redakcyjne

prof. dr hab. Leonard Górnicki – przewodniczący

dr Julian Jezioro – zastępca przewodniczącego

mgr Aleksandra Dorywała – sekretarz

mgr Bożena Górna – członek

mgr Aleksandra Lassota – członek

Recenzenci: *dr hab. Ewa Pierzchała, prof. UO;*

dr hab. Piotr Szreniawski, prof. UMCS

© Copyright by Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

Korekta: *Anna Dominiak*

Projekt i wykonanie okładki: *Karolina Drozd*

Skład i opracowanie techniczne: *Aleksandra Kumaszcza, eBooki.com.pl*

Wydawca

E-Wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa.

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

ISBN 978-83-66601-92-5

Spis treści

Przedmowa	7
Anna Kordik	
Wieloaspektowość zasady równości	9
Barbara Adamiak	
Gwarancje procesowe na drodze administracyjnej i sądownoadministracyjnej realizacji zasady równego traktowania	17
Dominika Cendrowicz	
Zasada równości wobec prawa a wykluczenie osób bezdomnych z dostępu do świadczeń pomocy społecznej	23
Tomasz Kalisz	
(R)ewolucja w prawie karnym wykonawczym. Czy proces wykonywania kary może być elastyczny, zindywidualizowany, równy wobec prawa oraz pozbawiony marginalizacji i wykluczenia społecznego?	36
Patryk Gutierrez	
Prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce. Czy wszyscy cudzoziemcy traktowani są na równych zasadach?	45
Maciej Błażewski	
Administracja publiczna wobec wykluczenia cyfrowego	53
Małgorzata Kozłowska	
Ustalenie przez sąd świadczenia alimentacyjnego uwzględniającego usprawiedliwione potrzeby dziecka jako element ochrony przed wykluczeniem społecznym	60
Mateusz Paplicki	
Niekomercyjne badania kliniczne jako remedium na wykluczenie społeczne w Polsce	69
Marcin Pleśniak	
Wędką zamiast ryby – spółdzielczość socjalna jako aktywny środek walki z wykluczeniem	81
Katarzyna Sobańska-Laskowska	
Dostęp (dostępność) do usług opieki zdrowotnej osób z niepełnosprawnościami z perspektywy działalności Rzecznika Praw Obywatelskich	97

Justyna Mielczarek-Mikołajów

Dostęp do usług transportu publicznego w okresie epidemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2 118

Joanna Nowak

Normy etyki zawodowej jako czynnik powinnościowy w „służbach” administracji publicznej w obszarach zadaniowych związanych z egalitaryzmem społecznym na przykładzie Centrów Integracji Społecznej – między równością a pomocniczością 126

Artur Ławniczak

Jurydyczny egalitaryzm a prawnopolityczny realizm 139

Przedmowa

Wśród kierunków badawczych we współczesnej nauce najbardziej atrakcyjny poznawczo wydaje się kierunek badań nad problematyką wykluczenia społecznego. Jej znaczenie bierze się też stąd, że wciąż pojawia się wiele nowych zjawisk, które pogłębiają skalę tego i tak już dotkliwego problemu.

Prezentowane w tym tomie rozważania eksponują wybrane problemy wykluczenia społecznego, a ich znajomość stanowi przecież warunek ograniczania i przewyciężania zjawisk społecznie niekorzystnych i nieakceptowanych. Tylko przez wielopłaszczyznowe, interdyscyplinarne spojrzenie na badane zjawisko uzyskuje się całkowitą ocenę funkcjonowania prawa w społeczeństwie. Jednocześnie zaistniała sytuacja wymaga stosowania w sferze prawa instrumentów bardziej adekwatnych do zmieniających się warunków programów przemian, a także podejmowania zdecydowanych działań natury profilaktycznej, kompensacyjnej i modernizacyjnej.

Często jednak spotykamy się z poglądem, że wykluczenie społeczne jest powiązane z naruszeniem zasady równości wobec prawa. Stanowi ona jedną z fundamentalnych zasad ochrony praw człowieka, a jej przestrzeganie warunkuje realizację innych praw podstawowych. Nakaz równego traktowania zajmuje eksponowane miejsce zarówno w regulacjach krajowych, jak i w aktach prawa międzynarodowego.

Wprawdzie konstytucyjna zasada równości prawa należy do standardowego zestawu podstawowych zasad demokratycznych, niemniej jednak nie daje wprost i bezpośrednio odpowiedzi na pytania nurtujące nasze społeczeństwo. Pewne jest natomiast, że spór o równy i sprawiedliwy rozdział zasobów materialnych, który pozwala na kształcenie i samokształcenie, umożliwia pracę przynajmniej w przybliżeniu zgodną z umiejętnościami i zainteresowaniami, zapewnia godziwą płacę, możliwość uczestnictwa w życiu społecznym i politycznym, nie należy do przeszłości.

Nie spieramy się dzisiaj, czy zasada równości ma być uznana za naczelną, lecz jakimi instrumentami chce się tę równość osiągnąć, wydaje się bardziej postulatem niż zabezpieczeniem przed aktualnymi kwestiami związanymi z wykluczeniem społecznym jednostek i grup.

Dodajmy, iż współcześnie mechanizmy ekskluzji społecznej umacnia też obserwowana dominacja neoliberalnej wizji gospodarki, której efektem są ewidentne przyczyny bezrobocia czy ubóstwa zatrudnionych.

Nieco paradoksalnie, zbliżając się w jakimś stopniu do ograniczania wykluczenia społecznego, będącego wyzwaniem dla zaangażowania UE w ideę spójności społecznej i ekonomicznej oraz praw człowieka i równych szans, uwalniamy jednocześnie takie mechanizmy ekonomiczne, które sprzyjają rozwojowi tego procesu.

Omawiane kwestie, jak również próba znalezienia odpowiedzi na zadane w tej książce pytania, nie mogą być oczywiście pełne i wyczerpujące. Intencją naszą jest pokazanie stanowisk i opinii na temat zasady równości wobec prawa, a także wielowymiarowej natury wykluczenia społecznego. Przedstawiona problematyka ma znaczenie nie tylko teoretyczne, ale i praktyczne.

Redaktorzy tomu składają wszystkim autorom serdeczne podziękowanie za wyrażenie zgody na opublikowanie ich tekstów w niniejszym zbiorze.

Redaktorzy

Publikacje z dyscypliny nauki prawne – prawo administracyjne, które ukazały się w e-Wydawnictwie WPAE UWr

Jerzy Korczak, Piotr Lisowski, Adam Ostapski, *Ustrój samorządu terytorialnego. Materiały dydaktyczne*, Wrocław 2013.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/39860>

Jan Dytko, *Proceduralnoprawna determinacja nadzoru wojewody nad działalnością prawotwórczą organów jednostek samorządu terytorialnego*, Wrocław 2013.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/40159>

Norbert Banaszak, *Rzecznik Praw Obywatelskich wobec administracji samorządu terytorialnego*, Wrocław 2013.

Dostęp online: <https://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/41087>

Iwona Derucka, *Prawne gwarancje realizacji zadań ochrony środowiska w procedurze planowania przestrzennego w gminie*, Wrocław 2013.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/41616>

Województwo, region, regionalizacja 15 lat po reformie terytorialnej i administracyjnej: II Wydziałowa Konferencja Kół Naukowych Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław, 21-22 listopada 2013 r., red. Jerzy Korczak, Wrocław 2013.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/41668>

Mediacje ponad podziałami, red. Magdalena Tabernacka, Wrocław 2013.

Dostęp online: <http://bibliotekacyfrowa.pl/publication/42209>

Ubólstwo w Polsce, red. Jolanta Blicharz, Lidia Klat-Wertelecka, Edyta Rutkowska-Tomaszewska, Wrocław 2014.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/50393>

Jolanta Blicharz, *Problem mobbingu jako formy wykluczenia społecznego i prawnego*, Wrocław 2014.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/53083>

Barbara Kowalczyk, *Polski system azylowy*, Wrocław 2014.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/62929>

Zarządzanie szkołą wyższą, red. Jolanta Blicharz, Agnieszka Chrisidu-Budnik, Aleksandra Sus, Wrocław 2014.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/63755>

Jerzy Korczak, Piotr Lisowski, Adam Ostapski, *Ustrój samorządu terytorialnego. Materiały dydaktyczne*, wyd. 2 zaktualizowane i rozszerzone, Wrocław 2014.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/63934>

Jolanta Blicharz, *Ustawa o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych. Komentarz*, Wrocław 2015.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/71760>

Współpraca transgraniczna w administracji publicznej, red. Renata Kusiak-Winter, Wrocław 2015.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/73406>

Administracja publiczna wobec wyzwań i oczekiwań społecznych, red. Małgorzata Giełda, Renata Raszewska-Skałecka, Wrocław 2015.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/73349>

Prawno-administracyjne aspekty sytuacji osób niepełnosprawnych w Polsce, red. Małgorzata Giełda, Renata Raszewska-Skałecka, Wrocław 2015.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/79973>

Administracja publiczna pod rządami prawa. Księga pamiątkowa z okazji 70-lecia urodzin prof. zw. dra hab. Adama Błasia, red. Jerzy Korczak, Wrocław 2016.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/79804>

Jolanta Blicharz, *Fundacje. Wybrane zagadnienia*, Wrocław 2016.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/80003>

Regulamin studiów w Uniwersytecie Wrocławskim. Komentarz, red. Aleksandra Szadok-Bratuń, Wrocław 2016.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/80004>

Maciej Błazewski, *Zasada wolności budowlanej w procesie budowlanym. Studium administracyjnoprawne*, Wrocław 2016.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/82518>

Jerzy Korczak, Piotr Lisowski, Adam Ostapski, *Ustrój samorządu terytorialnego. Materiały dydaktyczne, wydanie trzecie zaktualizowane i rozszerzone*, Wrocław 2017.
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/81797>

Trzeci sektor i ekonomia społeczna. Uwarunkowania prawne. Kierunki działań, red. Jolanta Blicharz, Lidia Zacharko, Wrocław 2017.
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/84272>

Dominika Cendrowicz, *Sytuacja administracyjnoprawna adresata świadczeń z zakresu pomocy społecznej*, Wrocław 2017.
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/85266>

Jolanta Blicharz, *Współdziałanie jednostek samorządu terytorialnego w formach zrzeszeń krajowych i międzynarodowych. Komentarz do ustawy o zasadach przystępowania jednostek samorządu terytorialnego do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych*, Wrocław 2017.
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/92607>

Łukasz Prus, *Ochrona uzasadnionych oczekiwań jednostki jako zasada ogólna europejskiego prawa administracyjnego*, Wrocław 2018.
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/94900>

Cywilizacja administracji publicznej. Księga jubileuszowa z okazji 80-lecia urodzin prof. nadzw. UW dr hab. Jana Jeżewskiego, red. Jerzy Korczak, Wrocław 2018.
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/95307>

Jolanta Behr, Jolanta Blicharz, *Ochrona prawna przed wykluczeniem społecznym*, Wrocław 2018.
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/95775>

Anna Albin, *Gmina w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi*, Wrocław 2018.
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/95964>

Comparative Perspectives for Public Administration and Administrative Law, red. Dominika Cendrowicz, Agnieszka Chrisidu-Budnik, Wrocław 2018.
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/95859>

Ochotnicze Straże Pożarne. Zadania – Samorząd – Bezpieczeństwo. Raport z badań, red. Tadeusz Kocowski, Maciej Błażewski, Wrocław 2018.
Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/100567>

Maciej Błazewski, Jolanta Behr, *Środki prawne ochrony danych osobowych*, Wrocław 2018.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/100544>

Renata Kusiak-Winter, *Odpowiedzialność administracji publicznej. Struktura odpowiedzialności z perspektywy determinantów prawnych*, Wrocław 2019.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/101621>

Spółdzielnie socjalne oraz organizacje pozarządowe wsparciem dla zagrożonych wykluczeniem, red. Jolanta Blicharz, Tadeusz Kocowski, Mateusz Paplicki, Wrocław 2019.

Dostęp online: <https://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/108083>

Jolanta Blicharz, Tadeusz Kocowski, Mateusz Paplicki, *Spółdzielnie socjalne przeciw wykluczeniu społecznemu. Raport*, Wrocław 2019.

Dostęp online: <https://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/108240>

Renata Raszevska-Skałeczka, *Szkoła publiczna jako zdecentralizowany podmiot administracji publicznej. Studium administracyjnoprawne*, Wrocław 2019.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/101879>

Jolanta Blicharz, Lidia Zacharko, *Globalizm a personalizizm wobec administracji publicznej. Studium prawno-administracyjne*, Wrocław 2019.

Dostęp online: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/103107>

Jerzy Korczak, Piotr Lisowski, Adam Ostapski, *Ustrój samorządu terytorialnego w Polsce*, Wrocław 2020.

Dostęp online: <https://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/115903>

Jolanta Blicharz, Renata Raszevska-Skałeczka, *Prawna możliwość wspierania systemu oświaty w sferze edukacji szkolnej przez organizacje pozarządowe*, Wrocław 2020.

Dostęp online: <https://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/118710>

Efektywność ekonomiczna jako cel prywatyzacji zadań z zakresu administracji świadczącej. Studium prawno-administracyjne, red. Jolanta Blicharz, Renata Raszevska-Skałeczka, Wrocław 2020.

Dostęp online: <https://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/121121>

Tadeusz Bigo o administracji i prawie administracyjnym – refleksje wrocławskiej szkoły administratywistycznej, redakcja naukowa: Tadeusz Kocowski, Piotr Lisowski, Mateusz Paplicki, Wrocław 2020.

Dostęp online: <https://bibliotekacyfrowa.pl/publication/127165>

Mateusz Paplicki, *Bezpieczeństwo zdrowotne obywatela w polskim systemie ratownictwa medycznego*, Wrocław 2020.

Dostęp online: <https://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/134248>

Małgorzata Klaudia Kozłowska, *Prawo administracyjne jako narzędzie przeciwdziałania korupcji funkcjonariuszy administracji publicznej*, Wrocław 2021.

Dostęp online: <https://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/134142>

Ewolucja elektronicznej administracji publicznej, red. Renata Kusiak-Winter, Jerzy Korczak, Wrocław 2021.

Dostęp online: <https://www.repozytorium.uni.wroc.pl/publication/135778>

Jolanta Blicharz, Lidia Zacharko, *Ochrona praw dziecka w działalności Rzecznika Praw Dziecka*, Wrocław 2021.

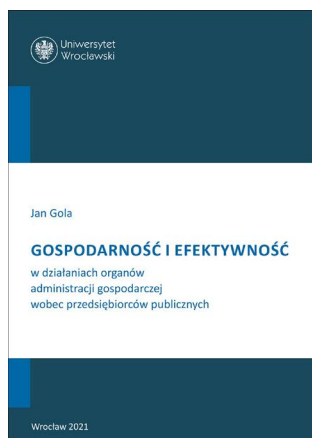
Dostęp online: <https://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/139241>

Justyna Mielczarek-Mikołajów, *Akty prawa wewnętrznego organów administracji publicznej*, Wrocław 2021.

Dostęp online: <https://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/139607>

Michał Raduła, *Prywatyzacja podmiotów leczniczych a prawo do ochrony zdrowia*, Wrocław 2021.

Dostęp online: <https://bibliotekacyfrowa.pl/publication/142731>

Jan Gola, *Gospodarność i efektywność w działaniach organów administracji gospodarczej wobec przedsiębiorców publicznych*, Wrocław 2021.

Dostęp online:

<https://bibliotekacyfrowa.pl/publication/142120>

Barbara Kowalczyk, *Deterytorializacja administracji publicznej w europejskiej przestrzeni prawnej*, Wrocław 2021.

Dostęp online:

<https://bibliotekacyfrowa.pl/publication/142724>

ADR – lokalne rozwiązania w kontekście globalnym. ADR – local solutions in a global context, red. Magdalena Tabernacka, Wrocław 2021.

Dostęp online:

<https://bibliotekacyfrowa.pl/publication/143600>

Prezentowane w tym tomie rozważania eksponują wybrane problemy wykluczenia społecznego, a ich znajomość stanowi przecież warunek ograniczania i przewyżczania zjawisk społecznie niekorzystnych i nieakceptowanych. Tylko przez wielopłaszczyznowe, interdyscyplinarne spojrzenie na badane zjawisko uzyskuje się całkowitą ocenę funkcjonowania prawa w społeczeństwie. [...]

Omawiane kwestie, jak również próba znalezienia odpowiedzi na zadane w tej książce pytania, nie mogą być oczywiście pełne i wyczerpujące. Intencją naszą jest pokazanie stanowisk i opinii na temat zasady równości wobec prawa, a także wielowymiarowej natury wykluczenia społecznego. Przedstawiona problematyka ma znaczenie nie tylko teoretyczne, ale i praktyczne.

Z Przedmowy